

УДК 364.78

Зубарева О.С.¹

Щербина С.С.²

¹ студ. гр. СН-219 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. соц. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З КОЛИШНІМИ ЗАСУДЖЕНИМИ

Сьогодні вже стало очевидно, що посилення соціальної спрямованості процесу виправлення засуджених, комплексне вирішення питань їх ресоціалізації та соціальної адаптації після звільнення є важливими та одними з пріоритетних напрямів діяльності кримінально-виконавчої системи. Цілеспрямована та організована система соціальної роботи в сукупності із застосуванням основних засобів виправлення засуджених покликана та здатна допомогти засудженим адаптуватися до життя після звільнення з виправної установи.

У процесі виправлення засуджених пріоритетом діяльності фахівців із соціальної роботи мають бути такі завдання:

– забезпечення пріоритету загальнолюдських цінностей, прав, свобод та законних інтересів засуджених, задоволення їх базових потреб, поваги особистісної гідності;

– профілактика погіршення важкої життєвої ситуації, що склалася у конкретного засудженого шляхом виявлення та вирішення наявних соціальних проблем;

– перехід від організаційно-технічних процедур до педагогічних та психологічних форм соціальної роботи, спрямованої на всебічне вивчення, позитивний розвиток та усунення деформацій у системі поглядів, цінностей у поведінці, способах некримінального задоволення базових потреб, а також на зміну соціального мікросередовища;

– створення умов для усвідомленого вибору засудженими лінії поведінки, визначення системи перспектив, що стимулюють самовиправлення та формування готовності повноцінно функціонувати у суспільстві;

– диференціація та індивідуалізація соціальної роботи у виправних установах, підготовка комплексних програм виправлення та ресоціалізації, впровадження сучасних технологій допомоги, захисту та підтримки конкретної особи, найбільш уразливих категорій засуджених на різних етапах відбування покарання;

– забезпечення постійної та безперервної підготовки до нормальної життя на волі шляхом систематизованого соціального та психолого-педагогічного впливу на засуджених;

– удосконалення управління соціальною роботою з засудженими.

При цьому необхідно реалізовувати комплекс заходів, спрямованих на соціальну адаптацію, ресоціалізацію та соціальну реабілітацію осіб, які відбули різні види кримінальних покарань, передбачених законодавством.

Соціальна реабілітація передбачає реалізацію комплексу заходів із різних напрямів реабілітації. Соціально-медичний напрямок включає відновлювальну терапію: диспансеризацію, стаціонарне і санаторно-курортне лікування і т. д. Роль соціальних працівників у даному випадку полягає у сприянні тим, хто звільнився в отриманні даних медичних послуг, у проведенні профілактичних заходів, орієнтованих на пропаганду здорового способу життя.

Соціально-психологічний напрямок полягає в психокорекційній роботі та психологічному консультуванні звільненого, формуванні у нього адаптивних здібностей до нових соціальних умов.

Соціально-педагогічне спрямування передбачає сприяння організації заходів педагогічної допомоги до здобуття освіти, ліквідації педагогічної занедбаності, вироблення впевненості у своїй повноцінності і формування соціально значимої особистісно-професійної орієнтації.

Професійно-трудова спрямування включає професійну орієнтацію, сприяння в отриманні професійної освіти, професійній підготовці та перепідготовці, професійно-виробничій адаптації та працевлаштуванні звільненого.

Соціально-правовий напрямок характеризується захистом прав і інтересів звільненого за допомогою використання законодавчої бази соціального захисту населення, що знаходить своє вираження у правовому консультуванні, інформуванні про соціальні права, пільги, гарантії, у сприянні в оформленні правової документації, наданні юридичної допомоги у різних питаннях тощо.

Соціально-побутова адаптація складається з наступних елементів:

1) самообслуговування (організація харчування, здатність до організації побуту, розвиток навичок особистої гігієни, вміння планувати свій режим дня, повноцінно поєднувати працю та відпочинок);

2) самостійність пересування (знання призначення транспортних засобів для досягнення своєї мети при виконанні побутової, суспільної, професійної діяльності, знання інфраструктури своєї території, орієнтація на місцевості);

3) включення до трудової діяльності (формування мотивації до професійної діяльності з метою самозабезпечення та економічної незалежності).

Таким чином, соціальна реабілітація осіб, які звільнилися з місць позбавлення волі, передбачає надання допомоги клієнтам, що звільнилися з кримінально-виконавчої системи, за допомогою сприяння успішній соціальній адаптації після виходу на свободу та профілактики повторних правопорушень.